

Stefan Engler giavischa ina cumissiun federala da linguas

Nova intervenziun en il cussegl dals chantuns

■ **(anr/vi) Ina «cumissiun da convivenza» duai s'occupar da dumondas da linguatgs sin nivel da la confederaziun. Gliez pretenda ina moziun inoltrada ier en il cussegl dals chantuns. La cumissiun duai sa cumponer da mintgamai trais represchentants da las quatter linguas naziunalas, plus anc trais dad autras minoritads.** «Apprezziar la valur da la varietad linguistica» sa numna la moziun da *Stefan Engler* (pcd/GR). La confederaziun possedia oz strusch resursas per la politica da linguas. Ins stoppia rinforzar quest champ. Il cusseglier dals chantuns na pensa betg mo a la promoziun dal rumantsch e dal talian, mabain er a la discussiun davart las linguas estras en scola en differents chantuns da la Svizra tudestga.

Pertge ina tala cumissiun?

«La cumissiun s'occupescha cun la chapientscha vicendaivla ed il barat tranter las communitads linguisticas e cusseglia il cussegl federal en dumondas da la politica da linguas che stat en la cumpetenzza da la confederaziun», scriva Engler en sia moziun. Quella incumbenscha il cussegl federal cun in sboz per francar ina tala cumissiun en la lescha.

Malgrà che la politica da linguas saja oz cunzunt chaussa dals chantuns haja la confederaziun tenor la costituziun da

Per sia moziun ha Stefan Engler rimnà sutscrizziuns tar cussegliers dals chantuns or da tuttas regions linguisticas. KEYSTONE

procurar per la chapientscha tranter las communitads linguisticas. La confederaziun sustegna ils chantuns plurilingus sco il Grischun ed il Tessin cun la promoziun dal rumantsch e dal talian. I saja dentant la rolla da la confederaziun da promover la coesiun e la chapientscha tranter las differentas gruppas culturalas e da la societad.

Esser precaut puncto linguas estras

Per ademplir quest pensum disponia la confederaziun strusch da resursas. La moziun menziunescha che l'uffizi da cultura s'occupescha per part da dumondas da lingua e ch'igl exista in delegà per plurilinguitad che observa l'adiever da las linguas entaifer l'administraziun. I saja però giavischaivel da rinforzar la politica da linguas sin champ federal, «betg il davos er en vista a las reglas per linguas estras en ils chantuns da la Svizra tudestga», argumentescha Engler.

La reacziun dals chantuns areguard las linguas estras en scola en connex cun la consultaziun tar la lesch da linguas musisia che la confederaziun stoppia proceder cun precauziun. I saja pia inditgà ch'il cussegl federal resguardia en sia politica da linguas las enconuschientschas che sajan avant maun tar las organizaziuns linguisticas u en ils chantuns.

Jenic, gualse – anglais, portugais

Sper las quatter linguas svizas sa poschia quai dad era sa fatschentar cun linguas da minoritads sco il jenic, il tudestg dals Gualseis u il francoprovenzal. Era la relevanza creschenta da l'anglais u da linguas da migraziun sco il portugais sajan d'observar.

Per las linguas en Svizra dovria quai ina politica fundada che defendia e resguardia las atgnadadas da las cuminzas linguisticas, las pretaisas dals chantuns, ma era la convivenza da las linguas en l'entira Svizra, stat scrit en la moziun. Las linguas naziunalas e minoritaras sajan ina part centrala da l'identitad svizra, la chapientscha vicendaivla sur ils chan-

tuns ora saja in factur impurtant per la societad. «Cun installar ina cumissiun per dumondas da linguas u ina 'cumissiun da convivenza' mussa il cussegl federal senn da responsabladad per la chapientscha vicendaivla, ma era sensibilitad en relaziun cun las pretaisas dals chantuns e da las communitads linguisticas», finescha Engler.

Trais reacziuns spontanias

«La Lia Rumantscha sustegna questa idea d'ina cumissiun da linguas sin nivel federal», di il president da la Lia Rumantscha *Johannes Flury*. «Nus avain sezs gia fatg ina proposta sumeglianta en noss concept per la diaspora.» I fetschia da basegn che la confederaziun surpiglia dapli responsabladad.

«Per la Rumantschia avain nus bunas leschas sin champ chantunal e federal – ma nagin na controlla sche quella vegnan resguardadas», di *Jost Falett*, anteriur president da la Lia. Questa controlla saja pli simpla entras ina cumissiun externa independenta. Er en la protecziun d'ambient existian sumegliantas cumissiuns che surveglian che la lescha vegnia resguardada. «In cas sco Silvaplauna che ha stritgà il

rumantsch ord la costituziun communal fiss strusch pussaivel cun uschia ina cumissiun.»

«L'analisa da la problematica da linguas poss jau be sustegnair», di *Corsin Bisaz* dal Center per democrazia ad Aarau. Bliers problems da lingua na sajan betg pli limitads sin ils territoris regiunals e chantunals – e sin nivel federal manchian instituziuns che s'occupeschian adequatamain da quels. La politica da linguas daventia adina pli impurtanta cunquai che l'anglais daventia pli ferm e mettia en dumonda il sistem tradiziunal che haja ditg funcziunà fitg bain. «Quai è in problem ch'è da prender serius en in pajais plurilinguistic sco la Svizra», di il giurist rumantsch.